

Hermo

ab omni terrena solatione longius separamus et per clavum divini timoris crucis Christi et passionis eius figurimus: nihil aliud cogitantes nihil nos scire arbitrantes nisi Iesum Christum et hunc crucifixum. Tertia pars huius crucis est cornu dextre cui etiam dextra manus configit: per quam manum quod prompta est ad largiendam ignorabilitas quod est virtus inter oes virtutes largissima designat: hec enim virtus ut ait Cris. maxime hominem assimilat deo: qui non solum suis crucifixoribus indulxit: sed et per eis apud proximum intercessit dicens. Pater ignosce illis quod nesciunt quid faciunt. Propter quod te hanc virtute in scriptura sepius amonemur: quod non quod deum offendit placabitur nisi et nos neis offenditoribus ignoroscamus. Hinc dicitur Re linque primo tuo nocenti te et tunc de peccantib; peccata soluens et iterum. In hominem similem sibi non habet misericordiam et per peccatis suis te precatitur: hinc veritas malorum. Dimittite et dimittemini: quod si vos non dimiseritis: nec per vester celestis dimitterebitis. Quarta pars huius crucis est cornu sinistrum: per quod ablatorum restitutio designatur: quod ait Angelus. Non dimittitur pectorum nisi restituas ablatum: dicit enim Iesus vi. Redde oia: et quod per fraudem volueras obtinere reintegres: hinc iiii. Re iiii. Restitue ei omnia quod sua sunt: quod non solum intelligentia est de rebus: sed etiam de fama: de honore et de omni bono hominis indebitate ablatum: quod coram deo immo a deo maledicti sunt qui primo suo quicunque de fama vel honore suo surripuerunt dicentes domino deute. propositi. Valedictus qui transserit terminos primi sui. Tertiā crucis quod alta nimis est et sublimis: et magni sunt per oia qui cum christo pendent in ea usque ad festum exaltationis servabimus.

XLVI.

Hermo de sancto Iohanne baptista.

Imen eius Luce. i. Dicit quidam docteur. Nomina sunt inventa ad signandas res: ubi ergo multe sunt res: ibi oportet multa bona oia ad signandas res multas. Tu ergo gloriosus iste princeps: propter vite sanctitatem multas beatitudinibus praeter ceteris sanctis: ideo ad exprimendas illas oportuit eum multis nominibus appellari. De quo

bus nominibus propter plixitatem quae mihi est tediaca uendenda: tria enim nomina in mediū possumus: ut ex eiusdem salte tenuiter huius paniculae prophanas agnoscamus. Dicitur n. iohannes. vox et angelus. Qui propter hoc plura bene nominata: quod uno vocabulo eius sanctitas non poterat explicari. de primo dicitur i. Sicut homo missus a deo cui hominem erat iohannes. de secundo Iesu Christo. Vox clamantis in deserto: de tertio per malachithum. Ecce mirto angelum meum dicitur autem iohannes: propter gratiam preuenientem: vox propter gratiam concordantem: anglus propter gratiam communia uitae. Prima gratia habet illud principium Iesu Christi. Pruisque te formare in utero noui te: propter secundum illud Iesu Christi. Deus ab utero vocauit me: propter tertium habet illud matrimonium. Inter natos mulierem: id est. Hec de laude beatitudinis magni principis breuiter tacta sunt. Hunc materia finonis ad nostram edificacionem quantum dominus dederit puerentes effectus istorum nominum et reali veritate totis viribus inducet: quod si vellet effectus tunc misericorditer prosequimur si quantum possumus ad gratiam habilitamur: rationem imitamur et ad perfectum angelii conamur. De primo nomine iohannes: quod gratia interpretatur sit prius finis: virtutem gratie aliquiliter exponebatur. De secundo nomine vox sit secunda finis: quod per vocem dei intus loquenter et per mouenter promovet insinuantes. De tertio nomine angelus sit tertius finis: quod virtutes et proprietates angelii nobis applicare debeamus a longe depingentes. Dicunt ergo de gratia tria de ipsa per ordinem: prosequimur secundum de eius descriptione: divisione nostra dispositio. Hec resumere primo dicimus de gratia descriptione: ut per eius descriptionem qualitercumque eius noticiam habeamus. Verum quia gratia ad diversa comparatur: ideo ex eadem diversa comparatione diversas recipit descriptiones. Comparatur enim gratia ad gratiam largitorum tanquam ad suum principium: et sic eam nominat ysidorus: Gratia est divini misericordiae donum per quod bona voluntatis est exitus. Gratia enim dei rationes et mouentes voluntate excitat eam in opus. Aliqui vero propter ad subiectum in qua est secundum in alia: et tunc sic describitur. Gratia est nitor ase per quam recordatur et grata efficit deo. Aliqui propter ad suum oppositum scilicet peccatum: et tunc sic descri-

bitur. **G**ratia est iustificatio. et remissio peccatorum. quibus dimissis in sorte computatur et numerus filiorum dei. Aliquando ergo comparatur ad suum effectum quem operatur in nobis. et tunc sic describit eam. **C**ris. dicens. **G**ratia est suauitas mentis et delectatio cordis. Aliquando vero gratia comparatur ad suum premium. quod per gratiam consequimur. et tunc sic describit. **G**ratia est similitudo glorie. **I**te. **J**o. vi. **G**ratia dei vita eterna. **D**atur etiam alia descriptio generalis ex omnibus his contexta que talis est. **G**ratia est forma a deo data sive meritis (et hoc quantum ad gratiam gratiam datam) gratum faciens habentem (et hoc quantum ad gratiam gratum facientem) et opus eius bonum reddens (quamcum ad gratiam consummante). **E**t huc descripacio tangit omnem gratiam scilicet preuenientes comitantem et gratiam consummante. Item naturalia descriptio gratie gratis data scilicet. **G**ratia est manifestatio spiritus ad utilitatem et que enumerat Ap. i. Corin. xij. **R**ecedo dicendum est de gratie divisione nequaquam memorem ponit Bern. dices. Triplum gratiam fratres diuinatus accepimus. Primum qua vocamus. secundum qua adiuuamur. tertium in qua presummamur alias consimilamur. prima nos incitat. secunda puebit. terciera facit. Omnis autem secundum et tertius que in sequentibus monibus habent locum. De prima gratia ad hunc monem proprie primitus possumus. **D**icitasq; prima gratia que alio nomine dicitur gratia gratis data deo quod nos preceam deus preuenit et incitat ad salutem. **H**ec dividitur in sex gratias partiales. Nam gratia gratis data aliqua est et dicitur generalis. specialis. singularis. habitualis. actualis et naturalis. **P**rima ergo que generalis dicitur est gratia creationis: que communis est omnibus creaturis et maxime ratione viventibus. per quam de non esse in esse tam nobile nos deus creavit. **A**n non gratia marima qui heribili fuimus: et hodie inter tot milia creaturarum sumus nobilissima: cui ad seruenduz omnia alia sunt creata. ps. **O**mnia subiecisti sub pedibus eius. Gen. **D**ominamini piscibus maris et volatilibus celi et bestiis terre. **H**inc gloriantur dicere possumus illud apli et

singuli de seipsis glorianter dicere possunt. **A**utem placuit scilicet deo segregavit me de vetero matre mee et vocavit me per gratiam suam. **S**e cunda gratia dicitur specialis quod contractior est quam prima. scilicet gratia redemptiois: qua per sanguinem Christi Iesu redempti sumus. **J**oban. i. **G**ratia et veritas per Iesum Christum facta est. **I**te. **A**hi. q. **A**pparuit gratia saluatoris nostri dei: non ex opibus iusticie que fecimus nos: sed secundum suam misericordiam nos fecit. et infra. **J**ustificari gratia gratia ipsius ut heredes sumus secundum spem vite eternae. **N**on ideo specialis gratia dicit ab illa prima. quod multi sunt vocati pauci vero electi. plures enim sunt creati quam per passionem salvientes. de his duabus gratiis dividitur in duas. **Q**uid retribuam domino per omnibus quod retribuimus mihi. In primo opere me mihi dedit in secundo se. et ubi se mihi dedit in me mihi reddidit. **T**ertia gratia dicitur singularis. quam unius eius singulariter exhibet dominus: ut sunt interne inspirationes: et aliae quiescunt per motores. **D**e quibus dicit Ap. **U**nicusque nostrum datum est gratia secundum mensuram donationis Christi. et iterum. **U**nusquisque haberet donum a deo. unus sic aliud us vero sic. **D**icit enim deus singulis hominibus singulas dispositioes depingit in facie. sic etiam singulis singulis gratias impartiuntur. **L**iqua gratia dicitur habitualis. quod naturis hominum virtutes inserit naturales. verbi gratia. **S**unt homines qui non ex infusa vel bonis exercitiis acquisita gratia: sed a natura sunt misericordes ut ad omnem misericordiam faciliter per effluunt. de quod misericordia dicit iob. **A**b infantia crevit in me misericordia. Et sunt homines naturaliter timidi timore servili. et sunt alii magnanimi naturaliter. et sic de reliquo ex eiusdem habitibus qui ex insertis virtutibus a virtutibus gratiarum et gratiarum facientes facilmente inclinatur. **Q**uarta gratia dicitur et est actualis per quam vel locutione vel in predicatione vel operatione. ut in exemplari quicunque exhibitione preuenti ad bene agendum homines commouentur. **D**e quibus dicitur Roma. xi. **S**ine pententia sunt dona dei et vocatio. **Q**uicquid ergo in nobis vel etiam coram nobis de genere locutionum. operationum a deo vel a homine agitur. quod ad bonum agendum nos poterit commouere actualis vocatio gratia.

Acta Domini ex scripturis

Bermon

tia gratia data. quam in euangelij legim⁹ multipliciter exhibitam. Petrum nanc⁹ et andream bac preuenit gratia. leibus verbis eos commonenndo dicens. Venite post me faciam vos pescatores hominum. Paulum prostrauit subito durius verbis ipsum corripiendo dicens. Saule saule quid me persequeris? Alium preuenit voluntatem suā dulcibus verbis temulcendo cum dixit. Vis sanus fieri? Alium concite compulit: ut patris et matri sepulturam denegaret. qui cum diceret. Domine permittre primū sepelire patrem et matrem. Respondit ei. Dismitte mortuos sepelire mortuos suos. et sic multiformis dei gratia salutem hominum multiplici ac inscurabili pietate dispensat ac sui conuentiam vniuersic⁹ gratiam sue vocationis misericorditer impartitur.

Sexta gratia dicitur naturalis que nature inserta crescit et proficit cum natura. sicut est sanitas corporis. fortitudo membrorum: et bona complexio. et talie validitates corporales quibus omnibus cum ea ad bonum couer-timus adiuuatnur. Unde Gregor⁹. Omnia bona et dona nature quibus unus facil⁹ est alter potest ire in actus meritorios vocat gratiam gratia data. Ne sunt gratie gratis date quibus a domino preuenimur ut ex eis exercitari et commoniti et adiuti ire in actus meritorios facilius valeamus. Hinc Bern. Conatus liberi arbitrij ad bonum cassi sunt si a gratia non adiuuantur et nulli si non exercitantur. Excitat ergo liberum arbitrium duz seminat cogitatum. sanat dum mutat affectionem. roborat dum producit ad actu⁹. servat ne seniat defectum. Hinc Bonaventura super secundum sententiarum que proposita has gratias nonificat sic dicens. Quicquid illud sic quod superadditum est naturalibus adiuuans aliquo modo et preparans voluntates ad habitum vel ad usum. siue illud gratum sic datum sit habitus. sicut timor seruile vel pletas aliquorū visceribus inserta ab infan-tia: siue etiam sit aliis actus: sicut vocatio vel aliqua locutio: qua deus excitat animū hominis ut se requirat. totum est de rōe gratie gratis date. siue qua viꝝ aut nunq⁹ aliquis hominis usus liberi arbitrij reparatur.

et sine bac concedendum est liberum arbitrium nunq⁹ se posse disponere ad gratias gratum facientem. Ne sunt gratie quibus iniiciantur ad salutem quas alii audiunt et emendantur. alii obaudient et indurantur. sicut de eodem vino potato sani iocundatur et firmi febricitantur. Verum quia sine gratia deo nunq⁹ hoc placuit. ideo quibus exercitijs deus maxime motus gratiam nobis tribuat est videndum. **T**ertio ergo inquitendum est de nostri ad gratiam habilitate. et hoc consistit in tribus. scilicet si deum timeamus. nos coram teo humiliamus. et gratios nos exhibeamus. Hec tria sc̄ timor humilitas et gratitudo: deum inclinant ad gratiam nobis dandam. Primo dico meremur gratiam ex timore. Facile autem deum timebitus si timoris materia. vnde nos cinctam apertis oculis videamus. Nam si sursum aspicimus: videmus deum quem offendimus. si infra infernum quem metuimus. si retro peccata que commisimus. si ante iudicium quod non evadimus. si intra defecit quod incurrimus. ita ut his omnibus consideratis proni corrugamur in terraz clamantes in celum illud. Iere. x. Quis non timebit teo rex gentium. Et hinc Bern. In veritate operi et didici nil equa efficax esse ad gratiam promerendam retinendam ac recuperandam. si omni tempore videaris non altum sapere sed timere. Time ergo cum arriserit gratia. time cum abierit. time cum tenuo redierit. Succedant sibi vicissim in animo two-tres isti timores secundum gratia adesse digni vel offensa recedere vel cum redire placata sentitur. Cum adeat time. ne non digne operis in ea. et si recesserit tunc amplius timet. dum tanq⁹ mox casurus. Timeat et tremet. sc̄ deo ut sentis tibi irato. nec dubitas in causa fuisse superbiam etiam si non appareat. etiam si nil tibi preciosus es. iam vero si reciprocata redierit: tunc multo amplius timendum: ne forte contingat reciduum. Beatus es. si implici timore isto cor tuum repleteuris. **H**ecdo habilitamur ad gratiam promerendam ex humilitate. Quanto enim humiliores nos deo exhibemus. tanto in gratia erimus abundantiores. vnde Iere. Omnis vallis

implebitur: q̄r vt ait ps. Inter mediū mōnum transibūt aque. Unde illa gloria in cantico suo cecinit se meritum diuini part⁹ ex humilitate consecutā dicens. Quia respexit humilitatem ancille sue. Hinc de his duobus scilicet timore et humilitate dicit dominus per hie. Ad quē respiciam nisi ad buminem et tremorem timores meos. ac si dicat. Eui dabo gratiam nisi timentib⁹ et humiliib⁹. Ac si dicat nulli alteri. hinc Iaco. iiiij. Deus superbis resistit: humilibus aut̄ dat gratias: hinc Greg⁹. Quelibet assint bona opera nulla sunt: nisi ex humilitate condit⁹. In cunctis ergo que agitis radicem boni operis humiliatem tenete. nec eos q̄bus iam superiores: sed quibus inferiores estis aspice: ut meliorum exempla vobis proprie ad maiora semper ascendere valeatis. Item Aug⁹. Nihil nos ita gratos deo facit q̄si vite merito magni et humilitate parvissim⁹. qui ergo humiliatem que est mater virtutum nesciunt usum sui laboris pdunt etiam si bona videntur que strenue operantur. Et ideo vt ait Bern. In inspiens et insamus est quicunq; in alijs vite meritis seu in alta religione q̄ in sola humiliitate confidit Propter qđ omnibus alijs omissis de sola humiliitate salvator monuit. pponens se nob̄ie exemplum dicens. Discite a me q̄r misericordia et humiliis corde. super quo Bern. Sublimis deus: sed non ita tibi pponitur. Excedendum aut̄ q̄ ad hanc virtutē humiliatis tribus gradibus siue passib⁹ possumus peruenire. scilicet si dei occultum iudicium pertimescimus: si defectos nostros cognoscimus: et si meliores nobis semper inspicimus. Primo dico ad incuruandas certiam nostrā multum valet: si occultū dei iudicium semper timemamus: dicentes in cordib⁹ nostris illud Eccles ix. Sunt iusti atq; sapientes et opera eorum in manu dei sunt: et tamen nescit homo virtū amore vel odio dignus sit. sed omnia reseruant in futurū incerta. Sc̄m quod valet ad humiliatem est: si nostros defectus semper inspiciamus facientes sicut machabei. de quibus dicit. i. māda. iiiij. Ut viderunt sanctificationem deserit et altare prophanatum et portas exustas

et in atrijs virgulta nata: quasi in saltu scandunt vestimenta sua et planixerunt plancū magno. Et imposuerunt cinerem super caput suum et ceciderunt in facies suas et clausauerunt in celū. Nullus enim adeo sanctus est: quin inueniat humili actionis materiaz in seipso. iuxta illud mich. vi. In medio tui humiliatio tua. Hinc Bern. Si te ad lumen veritatis intus in animo sine palpatione sine simulationes diuidices. nō dubito quin humilioris et tu in oculis tuis factus humilior. ex hac cognitione tua: et quanto altius proficerit tanto amplius inuenit qđ euq; humiliat. Sancti enim veri quo apud deū altius proficiunt. eo subtilius indignos se esse deprehendunt. quia quanto proximiores lucis sūt tanto sibi foras deformes apparent. Unusquisq; enim sibi dum tactu veri luminis illuminatur ostendit. et vñ cognoscit in lumine quid sit iustitia. inde erudit⁹ vt videat quid sit culpa. Tertio ad humiliatē in nobis planrandam valet si meliores semper oculis habeamus: in quoꝝ comparatōe erimus viles nobis: vt dicere possimus illud Hume. iiiij. Videlicet q̄sdam de genere regyganteo: quibus compati quasi locutus videbamur. Hinc Bern. Qđiu parvulus es pedagogum tibi. pcurabo: elige tibi meo consilio hominē cuius vite exemplar cordi tuo ita insedeat: vt quotiens eius recordaris: fueris: ad reverentiam cogitari assurgas: et temetipm ordines et pponas ac si p̄se ficeret. Tertium humilians nos ad gratiā est gratitudo vt vicz grati simus ad omnem gratiā quā exhibet nobis de⁹. qđ monet ap⁹. Gal. iiij. dicens. Grati estote: qđ tunc digne agimus si omni gratie cū gratiarum actione ac currimus: nec per mentis ignatiā vel q̄lem cunq; incuriaz minimā preterimus. Bern. Felic⁹ qui ad singula dona gratie redit ad eum in q̄ est plenitudo gratiar̄. cui dū p acceptis nos ingratos non exhibemus. locuz in nobis facimus gratie: vt maiora adhuc acciperere mereamur. omnino em̄ sola nos ingratitudo a profectu conuersationis impedit. dum qđāmodo amissuz reputās dator qđigrat⁹ accepit: cauet sibi de cetero ne tāto plura p̄deret quanto plura daret ingrato.

Hermo

Unde res est gratia in hac parte grām sub-
trahere. vnde cautos nos reddidit dñs Jo-
vi. dicens. **C**olligite fragmenta ne pereant.
fragmenta enim grāp pereunt et perdūtūr si
non colligūtur. **Q**uarto dicendū est de gra-
tie fructificatione: hoc est de effecib⁹ siue vo-
luntatibus quas gratia operatur in nobis.
De quib⁹ dicendū q̄ Bonā iētūra magn⁹
doctor sup. q̄ sententiā que xxi. effeci⁹ gra-
tie et iūmerat ita dicens. **G**ratie est verecū-
date. reformatore. viuificare. assimilare. sur-
sum leuare. vnire. stabilitate: quoq̄ executio-
nem q̄ sermo in longū protract⁹ est occasio-
ne sumpta ī alij s̄ monib⁹ psequamur lar-
gitorē gratie adiuuante iesu christo.

XLVII Sermo de eodem

Ego vox clamā-
nis in deserto Matth. iij. Dicit
Gregorius. Sanctoz mentes
cū creatoris sui potentia intenta preimplati-
one considerant vilescūt eoz animo virtu-
tes quas hñt: tñtā fuit apud se humiles
qnto eis illud altū est q sup angelos sonat.
Hinc iobānes qui in tantaz sanctitatis sub-
limitatem excederat: ut a iudeis xps credi-
potuissest nūc q ad se missis t inquirenbo.
Lu quis es: vt temus responsum his qui
miserrim nos respondit. Ego vox clamānis
in deserto: ex eo spiritu vocans se vocem quo
abraam pulueret: quo dauid canē mortuū.
PExpedito ergo uno nomine sc̄ iohā-
nes in priori sermone nunc dicendū est de
sc̄o nomine sc̄ vox de quo tria per ordinez
dicantur: sc̄licet de iobānis ab hac voce de
nominatione: sc̄o de eiusdem vocis exposi-
tione: tertio de per vocem promotione. **H**ec p-
sequentes per ordinem primo dicānis de
iobānis ab hac voce de nominatione: id est
cur iobānis vox nominetur: quod propter
tres causas legimus esse factū: sc̄ ppter pre-
coniū nouitatem: vite humilitate t officiū di-
gnitatem. **P**rimo dico iobannes dicit vox
pter preconiū nouitatem: hec autē nouitas
in hoc consistit: qz ipse primuz predicauit re-
gnum celorum dicens Matth. iij. **N**enitē-
tiam agere appropinquat em regnum celoz
quod a prioribus predicatoribz t prophetis

vsq ad iobannem non est auditu: binc sal-
uato: math. n. dixit. A diebus iobannis bap-
tisq nunc regnum celorum patitur: et vio-
lent rapunt illud. qntumcunq enim selec-
tati si penitentiā egerint regnū celorum rapi-
unt violenter. Et quia hec vox ante iobanne
audita nō fuerat. ideo ppter hāc preconis no-
uitateē dicitur vox iobannes. Scō iobā-
nes dicitur vox ppter vite humilitatē. sicut
enim nihil leuis vocē: sic sancti vīti quasi
pro nibilo reputant semetipos. qnto enim
proximiores fūnt diuino lumini: statim re-
spectu eiusdem luminis vīlores sibi fūnt.
Ex quo sit illud mirabile q̄ quanto sunt san-
ctiores statim humiliores. binc Gregorius.
Sancti vīti quo apud deū alius pficiunt
eo subtilius se indignos esse deprehendunt
quia dum proximi luci fūnt quicquid eos
in se latebar inueniunt: et tanto sibi foris de-
formes appareat qnto nimis pulchri est qd
intus vident. Idem. Sancto pmentes cuz
creatoris sui potentia intenta preplanōe
considerant: vilescent animo eoz virtutes
quas habent. et tanto si sunt apud se humiles
quanto eis illud altum est quod superange-
los sonat. Et ideo iobannes qui tanti estima-
batur in polo vt xp̄s crederetur asuetus di-
uinis contemplationib⁹ nō ex nomine non
ex progenie: nō ex sacerdotali officio sed vox
se nominat. It si dicat. Sicut vox fragilis
est et prope nihil. sic ego fragil' sum et tan-
q̄ pro nibilo reputandus. Letio iobannes
dictus est vox ppter offici dignitatem: qua
exponit nobis Greg⁹. sic dicens. Ecclis fra-
tres carissimi: quia vñigenitus filius verbū
p̄tis vocat. iobāne euangelista testante q̄ ait
In principio erat verbū: et verbū tē. Et et
ip̄a vestra locutione cognoscitis: q̄ vox pri-
us sonat vt verbum postmodū possit audiī
Ideo iobannes vox se eē assentit. q̄ verbū
pcedit dominicū aduentum: itaq̄ pcurrit
vox dicitur: quia p eius ministeriū patris
verbū ab hominib⁹ auditur. ostendit ḡ te-
um precursor suus. sicut vox ostendit verbū
quia sicut vox excitat auditū vt verbum re-
cipiat. ita iobannes excitat iudeos vt
xp̄m reciperent. offici⁹ ergo dignitas in qua
precursor extitit. hoc requirebat vt se vocem